

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗВЯГЕЛЬСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. директора Звягельського
політехнічного фахового коледжу

Алла ПЕТРОШУК

Введено в дію

Наказом № 74-0 від «04» 07 2024 р.

ПОЛОЖЕННЯ

щодо протидії булінгу (цькуванню) у Звягельському
політехнічному фаховому коледжі

Розглянуто та схвалено
на засіданні педагогічної ради ЗПФК
протокол № 8/10 від 27.06 2024 р.

2024 рік

1. Загальні положення

1.1. Це Положення щодо протидії булінгу (цькуванню) (далі – Положення) у Звягельському політехнічному фаховому коледжі (далі – ЗПФК) регламентує організацію роботи щодо запобігання та протидії булінгу у ЗПФК та розроблене у відповідності до документів, перелічених в додатку 1.

1.2. Основною метою протидії булінгу є психологічне, фізичне, економічне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу, формування негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я і соціального благополуччя усіх його учасників: здобувачів фахової передвищої освіти та педагогічних працівників.

1.3. Головним завданням є ознайомлення здобувачів освіти з поняттям булінгу, його видами та проявами; навчання конструктивним формам спілкування, поведінкових реакцій, зняття деструктивних елементів у поведінці; усвідомлення і прийняття відмінностей; розвиток адекватного рівня самооцінки й самоконтролю; формування навичок саморегуляції, внутрішніх ефективних процесів та емоційної адекватності у контактах студентів з навколишнім світом; підвищення рівня самосвідомості студентів, встановлення зв'язку із власним внутрішнім «я» та один з одним; вміння вільно виражати почуття.

1.4. Робота щодо протидії булінгу базується на ряді концептуальних положень Конституції України, законах України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», наказів Міністерства освіти і науки України, Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України проти булінгу (цькуванню)», рішень педагогічної ради ЗПФК з урахуванням органічного взаємозв'язку процесу навчання та виховання.

2. Форми та ознаки булінгу

2.1. Виходячи з практичних спостережень, можна визначити наступні форми боулінгу:

- фізичний булінг - умисні поштовхи, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень, різного виду знущання, образливі жести або дії, пошкодження особистих речей та інші дії з майном (крадіжка, грабіж, ховання особистих речей жертви), фізичні приниження та інше;

- сексуальний булінг є підвидом фізичного та означає дії сексуального характеру. Його важко розпізнати, тому що жертва сексуального боулінгу панічно боїться розповісти про це дорослим, замикається у собі, постійно плаче на самоті, категорично відмовляється надавати будь-яку інформацію, може вчинити спробу суїциду;

- психічний булінг – насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психічного травмування шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість жертви. До цієї форми можна віднести:

- вербальний булінг: образливе ім'я, з яким постійно звертаються до жертви, обзивання, поширення образливих чуток, словесне приниження, залякування, використання агресивних жестів та інтонацій голосу для примушування жертви до здійснення певних дій, систематичні кепкування з будь-

якого приводу;

- кібербулінг – новітній спосіб знуцання з використанням електронних засобів комунікацій, який включає: приниження та цькування за допомогою мобільних телефонів, гаджетів, Інтернету.

2.2. Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є запобігання психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

3. Основні напрямки та функції роботи, спрямовані на протидію булінгу

3.1. Цькування з боку однолітків, так званий булінг, одна з найбільш поширених проблем освітніх організацій, яка істотно збільшує ризик суїциду серед молоді; призводить до ескалації агресії і насильства в колективі, зниження успішності, емоційних і невротичних проблем. Профілактика булінгу передбачає роботу за наступними напрямками:

- ознайомлення викладацького складу з особливостями поширення масових негативних явищ серед здобувачів освіти та загальноприйнятими у світі поняттями «булінг», «третирування», «цькування» з огляду на розуміння проблеми насильства над дітьми та його видами (висвітлення матеріалів на засідання методичних об'єднань, нарадах кураторів);

- просвітницька робота фахівця психологічної служби серед молоді щодо попередження насильства з використанням основних форм просвітницької роботи, а саме: лекційної роботи, міні-лекцій, круглих столів, бесід, диспутів, годин відкритих думок, усних журналів, кінолекторіїв, організації конкурсів, фестивалів, акцій, створення клубів із правових знань;

- формування правосвідомості і правої поведінки студентів, відповідальності за своє життя, розвиток активності, самостійності, творчості здобувачів освіти, створення умов для самореалізації особистості;

- формування у викладачів та батьків навичок ідентифікації насильства як у своїй поведінці, так і в поведінці дітей з метою формування умінь виокремлювати існуючу проблему;

- створення в ЗФПК умов недопущення булінгу та відповідного середовища в освітній установі для профілактики та боротьби з негативними соціально-педагогічними наслідками цього явища;

- зміцнення захисних сил особистості та організму в протистоянні цькуванню як для умовно здорових студентів, так і для тих, які вже мають соматичну або психічну патологію;

- проведення бесід зі здобувачами освіти з метою профілактики булінгу, виступи провідних спеціалістів у системі профілактичної роботи щодо подолання різноманітних форм агресивної поведінки серед підлітків.

3.2. Основними функціями щодо булінгу є:

- діагностика – соціальне і психологічне вивчення здобувачів освіти, викладачів і співробітників, груп і колективів, моніторинг соціальних процесів та психічного розвитку окремих студентів, визначення причин, що ускладнюють особистісний розвиток, навчання та взаємини в колективі;
- корекція – здійснення психолого-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психічному та особистісному розвитку і поведінці (у разі необхідності психопрофілактичної роботи та за умови необхідності, своєчасності та ефективності застосування методів психокорекції та загальної психотерапії);
- реабілітація – надання психолого-педагогічної і соціальної допомоги студентам, які перебувають у кризовій життєвій ситуації, з метою адаптації їх до умов навчання у ЗПФК та соціального середовища;
- профілактика – своєчасне попередження відхилень у психічному та особистісному розвитку, міжособистісних стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі, попередження наркоманії, алкоголізму, суїцидів, расової і соціальної нетерпимості, аморального способу життя та інше;
- психологічна просвіта – підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу – здобувачів освіти, викладачів, співробітників.

3.3. Використання методу кейс-стаді в цілях антибулінгової роботи. Наприклад, викладач пропонує студентам кейси з випадками булінгу. Завдання полягає в тому, щоб студенти в групах написали кращу кінцівку наданих сценаріїв. Виконана робота оцінюється викладачем та однокласниками за такими категоріями: вираження емпатії до жертви булінгу у сценарії; запропоновані стратегії для реагування на інцидент; визначені ресурси для допомоги та підтримки особи; надання реалістичних стратегій для допомоги створити середовище, яке приймає та поважає відмінності.

3.4. Виховання студентської молоді здійснюють відповідно до принципів науковості, системності, наступності, природовідповідності та зв'язку з реальним життям.

4. Технології реагування працівників ЗПФК на виявлені або встановлені факти булінгу

4.1. Якщо викладач або інший працівник закладу освіти став свідком булінгу, то він має повідомити заступника з виховної роботи, психолога не залежно від того, чи поскаржилась їм жертва булінгу чи ні.

4.2. Після отримання звернення дитини, відповідна особа або орган інформує керівника ЗПФК у письмовій формі про випадок булінгу.

4.3. Керівник розглядає таке звернення та з'ясовує усі обставини булінгу. Надалі він скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу та окреслює подальші дії. Якщо комісія визнала, що це був булінг, а не одноразовий конфлікт, то очільник закладу зобов'язаний повідомити уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та Службу у справах дітей.

4.4. До складу такої Комісії можуть входити педагоги, психолог,

батьки постраждалого та «булера», керівник закладу та інші зацікавлені особи.

4.5. У разі, якщо комісія не кваліфікує випадок як булінг, а постраждалий не згоден з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України. Але за будь-якого рішення Комісії керівник закладу забезпечує психологічну підтримку усім учасникам конфлікту.

4.6. У відповідності до вимог ст.173-4 Кодексу України про адміністративні правопорушення штраф за цькування становить від 50 до 100 неоподаткованих мінімумів, тобто від 850 до 1700 гривень або від 20 до 40 годин громадських робіт. Якщо булінг вчинено групою осіб або повторно протягом року після накладання адміністративного стягнення, штраф буде більшим: від 100 до 200 мінімумів (1700-3400 гривень) або громадські роботи на строк 40-60 годин.

Діяння, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, -

тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, вчинено групою осіб або повторно протягом року після накладання адміністративного стягнення, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, -

тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу учасника освітнього процесу тягне за собою накладання штрафу від 50 до 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до 1 місяця з відрахуванням до 20 відсотків заробітку.

5. Прикінцеві положення

5.1. Це Положення, а також зміни та доповнення до нього розробляються відповідно до норм чинного міжнародного і національного права та локальних актів ЗПФК, розглядаються і погоджуються педагогічною радою ЗПФК, затверджуються керівником закладу освіти та підлягають оприлюдненню на офіційному вебсайті ЗПФК.

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ПИТАННЯ ЩОДО ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ

1. Конституція України.
2. Закон України «Про освіту».
3. Закон «Про фахову передвищу освіту».
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)».
5. Конвенція ООН про права дитини (ратифіковано 27 лютого 1991 року).
6. Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці №182 Міжнародної організації праці (ратифіковано 5 жовтня 2000 року).
7. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (ратифіковано 20 червня 2012 року).
8. Рекомендації CM/Rec (2009 року) 10 Комітету міністрів Ради Європи про викоренення всіх форм насильства щодо дітей.
9. Сімейний Кодекс України.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України.
11. Кримінально-виконавчий кодекс України.
12. Кодекс України про адміністративні порушення.
13. Закон України від «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» (зі змінами).
14. Закон України «Про охорону дитинства» (зі змінами).
15. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».
16. Спільний наказ Міністерства України у справах сім'ї, Молоді та спорту, Міністерства внутрішніх справ України від 7 вересня 2009 року №3131/386 «Про затвердження інструкції щодо порядку взаємодії структурних підрозділів, відповідальних за реалізацію державної політики щодо попередження домашнього насильства в сім'ї, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї».
17. Лист Міністерства освіти і науки України 18.05.2018 №1/11-5480 «Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії насильству».
18. Наказ Міністерства освіти і науки України 28.12.2019р. №1646 «Деякі питання реагування на випадки боулінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу закладах освіти».
19. Абетка директора. Вимога /правило 1.2. Створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації.